

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**«ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»****РОЗДІЛ: ПРОФЕСІЙНІ ХВОРОБИ**

Спеціальність: **222 «Медицина»**

Освітньо-професійна програма: **Медицина**

Код компонента в освітній програмі: **ОК 31**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **очна (денна)**

Рік навчання: **V**

Семестр(и): **I (осінній), II (весняний)**

Тип освітнього компонента: **обов'язковий**

Навчальний рік: **2028-2029**

Обсяг: **1,5 кредити ECTS (45 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, СРС**

Підсумковий контроль: **іспит**

Пререквізити: медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, медичної та біологічної фізики; медичних та інформаційних технологій, патофізіології, патоморфології, фармакології, пропедевтики внутрішньої медицини

Кафедра/підрозділ: **Кафедра внутрішніх та професійних хвороб, вул. Трінклера, 6, 3-й поверх, праве крило**

Керівник освітнього компонента: **проф. Шелест Борис Олексійович**

email: bo.shelest@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

<https://distance.knmu.edu.ua/course/index.php?categoryid=680>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Програма освітнього компоненту «Професійна патологія» присвячена поглибленому вивченню умов впливу несприятливих факторів виробництва, шляхом поєднання професійних знань, умінь та навичок діагностики та моніторингу стану здоров'я працівника в певних галузях промислового виробництва та сільського господарства, клінічного перебігу професійних захворювань та інтоксикацій, класифікації, питань експертизи працездатності, реабілітації, надання невідкладної допомоги, з метою забезпечення теоретичної та практичної підготовки здобувачів – сформуванню цілісного уявлення про холистичну модель профпатології.

МЕТА КУРСУ: є: ознайомлення із базовими теоретичними знаннями з шкідливого впливу професійних факторів на організм; розвинути вміння, навички щодо практичного використання отриманих знань. Мета вивчення полягає у досягненні основних кінцевих цілей підготовки спеціаліста за конкретними спеціальностями та передбачає набуття необхідних у професійній діяльності практичних умінь.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки з позиції доказової медицини у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.
- Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду

хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).

- Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
- Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
- Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у тому числі міжнародними, заснованими на принципах доказової медицини; у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
- Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
- Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.
- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

- Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
- Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних, інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
- Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
- Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців; управляти конфліктами на міжособистісному та організаційному (професійному) рівні, налагоджувати ефективну комунікацію в фаховому та нефаховому середовищі.
- Діяти у професійній сфері з урахуванням власної свободи й безпеки у співпраці й порозумінні з членами соціума – як фахівцями, так і нефахівцями; вміти приймати рішення самостійно, нести відповідальність за свої дії; ефективно працювати в команді, керуючись принципами лідерства та взаємоповаги.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (6 год.)

Тема 1. Загальні питання професійної патології

Тема 2. Профпатологія пилової етіології

Тема 3. Професійні інтоксикації речовинами з переважною дією на систему крові

Тема 4. Вібраційна хвороба та нейросенсорна приглухуватість. Висотна та кесонна хвороби

Перелік тем практичних занять (14 год.):

Тема 1. Загальні питання професійної патології

Тема 2. Пневмоконіози

Тема 3. Хронічний бронхіт та хронічне обструктивне захворювання легень пилової етіології

Тема 4. Професійні інтоксикації речовинами з переважною дією на систему крові

Тема 5. Професійні нейротоксикози

Тема 6. Професійні інтоксикації пестицидами

Тема 7. Вібраційна хвороба та нейросенсорна приглухуватість. Висотна та кесонна хвороби

Підсумковий контроль

Перелік тем самостійної роботи студента (25 год.)

1. Підготовка до практичних занять –теоретична та опрацювання практичних навичок

2. Професійні токсичний гепатит та токсична нефропатія

3. Професійні хвороби органів дихання токсико-хімічної етіології

4. Професійні алергози

5. Професійний рак

6. Професійні хвороби, зумовлені впливом електромагнітного випромінювання та ультразвуку, мікроклімату

7. Професійні захворювання, пов'язані з перенапруженням окремих органів і систем

8. Курація пацієнта з написанням історії хвороби

9. Індивідуальна робота

10. Підготовка до підсумкового контролю

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота здобувачів вищої освіти, г) консультації.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються протягом 24 год. Оцінки виставляються в електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) Індивідуальні завдання здобувача (далі – ІЗС) не є обов'язковим елементом, але при бажанні здобувача освіти може бути виконане і оцінюються в балах ECTS (не більше 10), які додаються до суми балів, набраних за поточну навчальну діяльність. На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат) з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (не більше 10).

Підсумковий контроль. Підсумковий бал за (ПНД) та підсумкові заняття (ПЗ) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицями. Умовою допуску до заліку є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за диференційований залік становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + залік$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізненні на лекцію або практичне заняття більше ніж на 5 хвилин здобувач(ка) освіти може бути не допущений(на) до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Професійні хвороби / В. А. Капустник, І. Ф. Костюк, Г. О. Бондаренко та ін. ; за ред. проф. В. А. Капустника, проф. І. Ф. Костюк. – 5-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2019. – 536 с.

2 Хухліна О. С. Професійні хвороби: навчальний посібник для студентів ВМНЗ III-IV р. а. / О. С. Хухліна, Г. І. Шумко, О.С. Мандрик Буковинський державний медичний університет/ Чернівці: 2019. – 189 с

3. Професійні хвороби органів дихання токсико-хімічної етіології : методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти V курсу з освітнього компоненту «Професійні хвороби» / упорядники: В. А. Капустник, Б. О. Шелест, О. О. Калмиков [та ін.]. – Харків : ХНМУ, 2025. – 12 с.

4. Професійні захворювання медичних працівників : методичні вказівки для здобувачів вищої освіти VI року навчання / упорядники: В. А. Капустник, Б. О. Шелест, О. О. Бабишева [та ін.]. – Харків : ХНМУ, 2025. – 12 с.

5. Occupational diseases in health care workers : methodical instructions for the 6th year students for the practical class / compiled by V. A. Kapustnyk, B. O. Shelest, O. O. Babicheva [et al.]. – Kharkiv : KhNMU, 2025. – 12 p.

6. Current occupational and environmental medicine / J. LaDou, R. Harrison. – McGraw-Hill Medical, 2014. – 864 p.

Зав. кафедри
внутрішніх та професійних хвороб

Шелест Б. О.